Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0104

Global Gateway – varasem mõju ja tulevikusuund

Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2026. aasta resolutsioon strateegia „Global Gateway“ kohta – varasem mõju ja tulevikusuund (2025/2073(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 21,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artiklit 208 ning artikli 322 lõiget 1,

– võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ning komisjoni 30. juuni 2017. aasta ühisavaldust Euroopa uue arengukonsensuse „Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik“ kohta[1],

– võttes arvesse Euroopa konsensust humanitaarabi valdkonnas ning humanitaarabi, arengu ja rahu vahelist seost, mille on heaks kiitnud nõukogu ja komisjon,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009[2] (edaspidi „naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrus“),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. septembri 2021. aasta määrust (EL) 2021/1529, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III)[3],

---

1 ELT C 210, 30.6.2017, lk 1.
2 ELT L 209, 14.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj.
3 ELT L 330, 20.9.2021, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. novembri 2020. aasta ühisteatist „ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava: ambitsioonikas kava soolise võrdõiguslikkuse tugevdamiseks ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses“ (JOIN(2020)0017),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 16. septembri 2021. aasta ühisteatist ELi strateegia kohta koostööks India ja Vaikse ookeani piirkonnas (JOIN(2021)0024),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 1. detsembri 2021. aasta ühisteatist „Global Gateway“ (JOIN(2021)0030),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 2. oktoobri 2024. aasta ühisteatist „Kestlikud rahvusvahelised partnerlused ja Euroopa tiimi lähenemisviis“ (JOIN(2024)0025),

– võttes arvesse ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava aastateks 2020–2024,

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast ning selle tähtsust kaasava, kestliku ja õiglase majandusarengu jaoks,

– võttes arvesse ELi ülemaailmse tervishoiu strateegiat,

– võttes arvesse nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsust, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine[4],

– võttes arvesse nõukogu 28. oktoobri 2022. aasta kirja Global Gateway juhtimise töökorra kohta,

– võttes arvesse nõukogu 21. juuni 2024. aasta järeldusi naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahehindamise kohta ja 21. novembri 2023. aasta järeldusi Euroopa tiimi lähenemisviisi kohta,

– võttes arvesse nõukogu 20. oktoobri 2025. aasta järeldusi India ja Vaikse ookeani piirkonnas tehtavat koostööd käsitleva ELi strateegia rakendamise kohta,

– võttes arvesse komisjoni 16. juuli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse instrument „Globaalne Euroopa“ (COM(2025)0551),

---

4 ELT L 201, 3.8.2010, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj.

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 12. detsembril 2024. aastal avaldatud arvamust 03/2024, mis on lisatud komisjoni hindamisaruandele välistegevuse tagatise kohta,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 16. septembri 2025. aasta eriaruannet 17/2025 „ELi kaubandusabi vähim arenenud riikidele: vastab vajadustele, aga senises tempos jätkates 2030. aasta eesmärki ei saavutata“,

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, mis jõustus ELi suhtes 22. jaanuaril 2011. aastal kooskõlas nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ,

– võttes arvesse ÜRO 25. septembri 2015. aasta resolutsiooni 70/1 „Kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma““ (kestliku arengu tegevuskava 2030), mis võeti vastu New Yorgis toimunud ÜRO kestliku arengu tippkohtumisel ja milles püstitati kestliku arengu eesmärgid,

– võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel 12. detsembril 2015. aastal vastu võetud Pariisi kokkulepet, eelkõige selle sätteid, mis on seotud kliimamuutustega kohanemise, vastupanuvõime ja kõige vähem kaitstud riikide toetamisega,

– võttes arvesse 4.–6. novembril 2025 Dohas toimunud teise sotsiaalse arengu teemalise ülemaailmse tippkohtumise järeldusi, milles kinnitati taas, et sotsiaalne areng, üldine sotsiaalkaitse ning võitlus vaesuse ja ebavõrdsuse vastu on kestliku arengu olulised tugisambad,

– võttes arvesse ÜRO säästva arengu koostööraamistikku, mis on ÜRO arengutegevuses peamine kavandamis- ja rakendusvahend riigi tasandil,

– võttes arvesse Addis Abeba tegevuskava, mis võeti vastu 13.–16. juulil 2015 Etioopias Addis Abebas toimunud kolmandal rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil, ning Sevilla kohustuste lõppdokumenti, mis võeti vastu 30. juunist 3. juulini 2025 Hispaanias Sevillas toimunud neljandal rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil,

– võttes arvesse ELi ja Lõuna-Aafrika Vabariigi vahelise vastastikuse mõistmise memorandumi kavandit puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluse kohta, mis allkirjastati 20. novembril 2025,

– võttes arvesse ELi ja Lõuna-Aafrika Vabariigi vahelise vastastikuse mõistmise memorandumit, millega luuakse strateegiline partnerlus kestlike mineraalide ja metallide väärtusahelate valdkonnas, mis allkirjastati 20. novembril 2025,

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni ühendatuse ning ELi ja Aasia suhete kohta[5],

– võttes arvesse oma 24. novembri 2022. aasta resolutsiooni tulevase Euroopa arengualase finantsstruktuuri kohta[6],

– võttes arvesse oma 12. detsembri 2023. aasta resolutsiooni naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamise kohta[7],

– võttes arvesse oma 17. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni Hiina mõjust Euroopa Liidu elutähtsale taristule tuleneva julgeoleku- ja kaitsealase mõju kohta[8],

– võttes arvesse oma 17. jaanuari 2024. aasta resolutsiooni tervikliku Euroopa sadamastrateegia loomise kohta[9],

– võttes arvesse oma 2. aprilli 2025. aasta resolutsiooni ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamist käsitleva 2024. aasta aruande kohta[10],

– võttes arvesse oma 2. aprilli 2025. aasta resolutsiooni inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2024. aasta aruande kohta[11],

– võttes arvesse oma 6. mai 2025. aasta resolutsiooni Euroopa Investeerimispanga finantstegevuse kontrolli 2023. aasta aruande kohta[12],

– võttes arvesse oma 7. mai 2025. aasta otsust Euroopa Liidu 2023. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta, III jagu – Komisjon ja rakendusametid ning 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufond[13],

---

5 ELT C 456, 10.11.2021, lk 117.
6 ELT C 167, 11.5.2023, lk 57.
7 ELT C, C/2024/4163, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4163/oj.
8 ELT C, C/2024/5719, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5719/oj.
9 ELT C, C/2024/5716, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5716/oj.
10 ELT C, C/2025/4388, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4388/oj.
11 ELT C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.
12 ELT C, C/2026/574, 24.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/574/oj.
13 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2025)0077.

– võttes arvesse oma 9. juuli 2025. aasta resolutsiooni kestliku arengu eesmärkide rakendamise ja täitmise kohta 2025. aasta kõrgetasemelist poliitilist foorumit silmas pidades[14],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse kodukorra artikli 59 kohaseid väliskomisjoni ja arengukomisjoni ühisarutelusid,

– võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse väliskomisjoni ja arengukomisjoni raportit (A10-0045/2026),

A. arvestades, et strateegia „Global Gateway“ loodi 1. detsembril 2021, et sellest saaks liidu kestliku ühenduvuse ja ülemaailmsete investeeringute juhtraamistik ning kui alternatiiv Hiina algatusele „Üks vöönd, üks tee“ ning et järgida rahvusvahelise üldsuse laiemat eesmärki võimendada erasektori kaasamist, et viia arengu rahastamine miljarditelt triljoniteni ja seeläbi käsitleda kestliku arengu eesmärkide kõige kulukamaid aspekte; arvestades, et see ei ole iseenesest vahend ega määrus, vaid strateegia ja poliitiline algatus; arvestades, et strateegia „Global Gateway“ õigusraamistik ja rahastamine tuginevad ELi välistegevuse finantsstruktuurile, eelkõige ELi arengukoostöö poliitikale ja eelarvele ning konkreetselt naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendile „Globaalne Euroopa“;

B. arvestades, et kasvava geopoliitilise konkurentsi ja ebakindluse keskkonnas suurendab strateegia „Global Gateway“, kui seda nõuetekohaselt kohaldada ja sellest teavitada, ELi geopoliitilist kaalu ja nähtavust ülemaailmsel areenil, edendades nutikaid, puhtaid ja turvalisi sidemeid ELi ja tema partnerite vahel digitehnoloogia, energia ja transpordi valdkonnas ning tugevdades tervishoiu-, haridus- ja teadussüsteeme kogu maailmas kestliku arengu tegevuskava 2030 ja asjakohaste kestliku arengu eesmärkide raames, samuti taastades Euroopa tööstuse konkurentsivõime, vähendades selle sõltuvusi elutähtsates sektorites ja tasakaalustades Hiina kasvavat mõju;

C. arvestades, et ELi äärepoolseimad piirkonnad ning ülemeremaad ja -territooriumid asuvad strateegia „Global Gateway“ projektide arendamiseks strateegiliste piirkondade lähedal; arvestades, et nimetatud piirkondade areng avaldab positiivset mõju äärepoolseimate piirkondade ning ülemeremaade ja -territooriumide turvalisusele ja heaolule;

D. arvestades, et Global Gateway kaudu antavaid ELi rahalisi vahendeid ei tohi saada üksused, kes kahjustavad Euroopa julgeolekut ja majandushuve, sealhulgas ELi sanktsioonide alla kuuluvad

---

14 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2025)0159.

äriühingud, riigi omandis või riigi kontrolli all olevad süsteemsete rivaalide ettevõtted, ja ettevõtjad, kes on osalised sanktsioonidest kõrvalehoidmises, kahesuguse kasutusega kaupade Venemaale tarnimises või muus vaenulikus tegevuses; arvestades, et Global Gateway projektides osalemise tingimus peaks olema ELi piiravate meetmete täielik järgimine ja suurte jõupingutuste tegemine kõrvalehoidmise vältimiseks;

E. arvestades, et geopoliitiline mõju ja võime sõlmida vastastikuse kasu eesmärgil pikaajalisi partnerlusi sõltuvad suuresti majanduslikust tugevusest, turulepääsust ja institutsionaalsest suutlikkusest ning vastastikku kokku lepitud tegevuskavadest; arvestades, et Global Gateway partnerlus ja investeeringud peaksid tuginema vastastikkusele ning tõendatavale, konkreetsele vastastikusele kasule ja huvile; arvestades, et doonorite ja abisaajate suhete muutumine vastastikku kasulikeks investeerimispartnerlusteks nõuab uusi lahendusi, mis on kohandatud konkreetsetele oludele;

F. arvestades, et digi- ja energiavaldkonna ning tarneahelate vastastikune sõltuvus loob ELile nii võimalusi kui ka haavatavust; arvestades, et erasektori tulemuslik kaasamine ja projektide rakendamine, piisav rahastamine ja tõhus koordineerimine partneritega, sealhulgas kodanikuühiskonnaga, aitab suurendada ELi usaldusväärsust üleilmse osalejana;

G. arvestades, et ELi huvides on edendada sotsiaalset, majanduslikku, inim- ja keskkonnaalast arengut, sealhulgas kodanikuühiskonnaga partnerluste loomise, tõhustatud diplomaatia ja ärialase koostöö kaudu;

H. arvestades, et ELi arengukoostöö peamine eesmärk, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 208, on vaesuse vähendamine ja pikemas perspektiivis kaotamine, mis nõuab investeeringuid ja koostööd muu hulgas hariduse, töökohtade loomise, tervishoiu ja sotsiaalkaitse valdkonnas, et tagada kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide saavutamine, kaitstes ja edendades samal ajal ELi geopoliitilisi huve;

I. arvestades, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendis „Globaalne Euroopa“ on selgelt määratletud inimarengu, soolise võrdõiguslikkuse ja kliimameetmete kvantitatiivsed eesmärgid; arvestades, et strateegia „Global Gateway“ raames võetakse kohustus järgida inim-, sotsiaalsete ja töötajate õiguste rangeid standardeid, tagada läbipaistvus, luua sõltuvuse asemel võrdsed partnerlused ja pakkuda demokraatlikku investeerimiskava;

J. arvestades, et partnerriikidesse tehtavate kestlike väärtuspõhiste investeeringutega aidatakse kaasa ülemaailmsele stabiilsusele ja julgeolekule; arvestades, et 23 % maailma elanikkonnast elab ebakindlates oludes; arvestades, et ELi jätkuvates strateegilistes

huvides on kasutada konkreetseid vahendeid ebakindlate ja konfliktidest mõjutatud riikidega suhtlemiseks, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ kaudu; arvestades, et avaliku ja erasektori partnerlused ning taristuprojektid sellistes riikides võivad olla edukad ja avaldada märkimisväärset positiivset mõju, kui need on õigesti kavandatud;

K. arvestades, et kestliku arengu eesmärkidega seotud investeeringute puudujääk on arenguriikides praegu 4 triljonit USA dollarit aastas; arvestades, et erasektori pühendumine kestliku arengu eesmärkidele annab võimaluse suurendada arengumeetmete ulatust ja nende kestlikkust, luues inimväärseid töökohti, stimuleerides majanduskasvu ja kaotades vaesuse;

L. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid on võtnud kohustuse kulutada 0,7 % oma kogurahvatulust ametlikule arenguabile, mille eesmärk on edendada arenguriikide majandusarengut ja heaolu; arvestades, et geopoliitilised kaalutlused ei tohi olla tähtsamad arengu tulemuslikkuse põhimõtetest ega moonutada partnerriikide prioriteete;

M. arvestades, et püsivaid tulemusi ei ole võimalik saavutada, kui partnerriigid ei võta endale kohustust tugevdada pikas perspektiivis demokraatlikku arengut;

N. arvestades, et Global Gateway edu tugineb Euroopa tiimi lähenemisviisile, millega on viimase kolme aasta jooksul püütud üles näidata vastutust, pühendumust ja ELi ühtsemat häält maailmas; arvestades, et Euroopa tiimi kontseptsiooni saaks veelgi parandada seoses ühise programmitöö, projektide kavandamise, juhtimise, otsuste tegemise ja sidusrühmade kaasamisega;

O. arvestades, et mõned strateegia „Global Gateway“ juhtprojektid on juba määratud G7 ülemaailmse taristu- ja investeerimispartnerluse raames prioriteetidena kindlaks;

P. arvestades, et mõned liikmesriigid on koostanud riiklikud partnerluskavad; arvestades, et liikmesriike julgustatakse jagama parimaid tavasid;

Q. arvestades, et Euroopa Parlament on väljendanud heameelt strateegia „Global Gateway“ üle, mis on ELi koordineeritud vastus üleilmsetele probleemidele, juhtides samal ajal tähelepanu puudustele selle juhtimises, sealhulgas kooskõlastamisele partnerriikide prioriteetidega, mõjule, sidusrühmade kaasamisele ja läbipaistvusele, ning korrapärase aruandluse puudumisele juhtalgatuste mõju kohta; arvestades, et Global Gateway otsustusprotsess ei ole õigusaktidega sätestatud, vaid seda reguleerivad komisjoni sisemenetlused ja nõukogu otsused;

R. arvestades, et Euroopa Parlament peaks kasutama oma täielikku mõjuvõimu oma rollis demokraatliku kontrolli tegijana Global

Gateway poliitika ja juhtimise üle ning vastutuse tagamisel projektide hindamisel;

S. arvestades, et praeguse strateegia „Global Gateway“ raames ei ole abi saavate riikide valitud organitel, sealhulgas parlamentidel, samuti kodanikuühiskonnal ja sõltumatutel ekspertidel, otsuste tegemisel ega seires ja aruandekohustuse tagamisel aktiivset rolli;

T. arvestades, et üldsusel on strateegia „Global Gateway“ projekte käsitlevale teabele vähe juurdepääsu;

U. arvestades, et eesmärgid ning paremad seire- ja hindamisvahendid võiksid aidata hinnata projektide panust arengueesmärkide saavutamisse ja vältida kahjulikku mõju abi saavates riikides;

Ülevaade, strateegilised eesmärgid ja visioon

1. tuletab meelde, et algatus „Global Gateway“ on strateegiline geopoliitiline kontseptsioon, mis ühendab välis-, majandus- ja arengukoostööpoliitikat, sealhulgas ELi osalemist kliimakaitses ja kliimamuutustega kohanemises, digiüleminekus ning tervishoiu-, teadus-, haridus- ja transpordisektoris, mille eesmärk on luua pikaajalised, strateegilised ja vastastikku kasulikud partnerlused, eelkõige selleks, et luua ja kindlustada kestlikud tarneahelad ja vastupanuvõime nii ELis kui ka partnerriikides, eelkõige erasektori suurema kaasamise kaudu; rõhutab, et algatusest „Global Gateway“ peaks saama pikaajaline strateegia, mis põhineb kogu valitsemissektorit hõlmaval mudelil; väljendab sellega seoses heameelt selle üle, et rahastaja-abisaaja mudelilt minnakse üha enam üle võrdsetel alustel toimivatele partnerlustele; rõhutab, et keskenduda tuleks nutikatele investeeringutele kvaliteetsesse taristusse, järgides kõrgeid sotsiaalseid ja keskkonnastandardeid ning kooskõlas ELi huvide ja väärtustega, sealhulgas õigusriigi, inimõiguste ning asjakohaste rahvusvaheliste normide ja standarditega; rõhutab, et instrumendi soovitud ulatuse saavutamiseks on oluline koordineerimine rahvusvaheliste institutsioonidega, erasektori kaasamine ja kohandatud strateegiline teabevahetus, sealhulgas abi saavates riikides;

2. rõhutab, et uued geostrateegilised probleemid, nagu Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu ning Hiina ja Venemaa kasvav mõju ja enesekehtestamine, Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Arengu Ameti (USAID) likvideerimine ja ametliku arenguabi süvenev kärpimine, sealhulgas mitmes ELi liikmesriigis, on tekitanud oluliste avalike teenuste osutamisel märkimisväärseid rahastamispuudujääke; rõhutab, et ELi välis- ja julgeolekupoliitikas ning arenguvaldkonnas osalejad peavad nappe ressursse paremini ära kasutama ja oma tegevust paremini koordineerima, et suurendada vastastikku kasulike investeeringute abil finantsvõimendust, ELi kohalolekut, mõju ja nähtavust kogu maailmas, edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu

partnerriikides, suurendada võrdõiguslikkust ja kohalike kogukondade elatusvahendeid ning edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel;

3. on seisukohal, et strateegial „Global Gateway“ on potentsiaal toetada, hõlbustada ja tugevdada kestlikke Euroopa investeeringuid kogu maailmas, mis annab partnerriikidele võimaluse arendada oma tööstust ning luua lisaväärtust ja inimväärseid kohalikke töökohti ning loob neile riikidele juurdepääsu ELi juhtivatele turgudele; rõhutab, et pikaajalised partnerlused, mida EL pakub strateegia „Global Gateway“ raames, võivad kujutada endast partnerriikide jaoks nende arengu- ja majanduseesmärkide seisukohast tõelist alternatiivset pakkumist, aidates samal ajal kaasa ka ELi üldistele eesmärkidele, milleks on konkurentsivõime, vastupanuvõime, mitmekesistamine ja strateegiline autonoomia, ning saavutades ühiselt kokku lepitud rahvusvahelised eesmärgid;

4. võtab teadmiseks komisjoni presidendi poliitilise tahte laiendada 2024.–2029. aasta ametiajal Global Gateway tegevust; märgib, et nõukogu on alates 2022. aastast heaks kiitnud üle 250 juhtprojekti; märgib lisaks, et komisjoni andmetel oli 2024. aasta lõpuks kasutusele võetud 306 miljardit eurot; taunib selguse ja läbipaistvuse puudumist rahastamise tulemuste ja 306 miljardi euro suuruse summani jõudmise osas;

5. märgib, et projektide valimisel on järgitud liigselt tsentraliseeritud ülalt-alla lähenemisviisi, ilma sidusrühmade piisava kaasamiseta; märgib, et Global Gateway projektide kontseptsioon ja kriteeriumid on jäänud ebaselgeks nii liikmesriikide kui ka partnerriikide jaoks; rõhutab, kui oluline on eelistada mudelit, kus nõudlus partnerriikides viiakse kokku Euroopa ettevõtjate pakkumistega kooskõlas ELi välis-, majandus- ja arengueesmärkidega ning rahvusvaheliste kohustustega, eelkõige kestliku arengu tegevuskavaga 2030 ja Pariisi kokkuleppega;

6. võtab teadmiseks asjaolu, et strateegia „Global Gateway“ põhineb naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrusel; võtab ühtlasi teadmiseks komisjoni ettepaneku uue instrumendi „Globaalne Euroopa“ kohta ning märgib, et komisjon ei kasutanud võimalust lisada strateegiasse „Global Gateway“ sisulisi kodifitseerimissätteid; märgib, et Euroopa Parlament kui kaasseadusandja on valmis esitama selgitavaid ettepanekuid;

7. rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ peab jääma seotuks ELi arengukoostöö peamise eesmärgiga, nimelt vaesuse vähendamise ja pikaajalise kaotamisega;

8. rõhutab, et oluline on säilitada tasakaal ametliku arenguabi ja ametliku arenguabiga mitteseotud rahastamise vahel, kutsudes samal ajal komisjoni üles tõhustama koordineerimist muude kui

arenguga seotud vahendite ja poliitikaga; palub komisjonil märkida, kas strateegia „Global Gateway“ projektid vastavad ametliku arenguabi kriteeriumidele;

9. kutsub komisjoni üles kehtestama selged ja läbipaistvad meetodid, et hinnata ELi ametlikust arenguabist rahastatavate ja ELi erasektori osalejaid kaasavate Global Gateway sekkumiste mõju arengule ning nende rahastamiskõlblikkust seoses Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabi komitee kriteeriumidega; rõhutab, et selliseid meetodeid tuleks täiendada strateegilise tähtsusega hindamistega, võttes arvesse usaldusväärset ühendatust ja sarnast mõtteviisi, vastupanuvõimet ja projektide pikaajalist kestlikkust, ning nõuab korrapärast aruandlust Euroopa Parlamendile viisil, mis kajastab strateegia „Global Gateway“ kahetisi eesmärke arengu ja geopoliitika valdkonnas;

10. rõhutab, kui oluline on Global Gateway projektide mõju süstemaatilisem seire ja hindamine, et suurendada algatuse aruandekohustust, läbipaistvust ja tulemuslikkust;

11. rõhutab, et investeeringud naiste mõjuvõimu suurendamisse ja sotsiaalsesse kapitali ei ole mitte ainult kooskõlas ELi väärtustega, vaid on ka majanduslikult kasumlikud; rõhutab, kui oluline on kohaldada Global Gateway programmitöös sooteadlikku lähenemisviisi, tagamaks, et investeeringud aitavad kaasa soolisele võrdõiguslikkusele;

12. peab kahetsusväärseks, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruse artikli 12 lõikes 2 sätestatud eelistatud lähenemisviis – komisjoni ja liikmesriikide ühine kavandamine ja rakendamine – ei ole olnud edukas ning see on asendatud lõdvema lähenemisega, milleks on Euroopa tiimi koostöö; palub, et see ühise kavandamise kohustus integreeritaks tulevasse instrumenti „Globaalne Euroopa“ ja seda rakendataks nõuetekohaselt, nagu Global Gateway sidusrühmad järjepidevalt nõuavad;

13. kutsub liikmesriike üles viima läbi Euroopa tiimi raamistiku, sealhulgas Euroopa tiimi algatuste põhjaliku hindamise, andes teavet nende edusammude praeguse seisu, kaasatud osalejate, rahastamise ja peamiste arengutulemuste kohta;

Strateegia „Global Gateway“ geopoliitiline tähtsus

14. nõuab, et EL tugevdaks oma strateegilist positsiooni, partnerlusi ja ülemaailmset usaldusväärsust, pakkudes Global Gateway kaudu kestlikku, läbipaistvat ja demokraatlikku alternatiivi konkureerivatele mudelitele ja taristualgatustele, kooskõlas ELi põhiväärtustega; kutsub ühtlasi komisjoni üles edendama tulemuslikult ja kiiresti strateegiat „Global Gateway“ kestliku alternatiivina selliste konkurentide nagu Hiina ja Venemaa agressiivsetele algatustele, kelle toetusel on pikas perspektiivis

sageli olnud tõsised negatiivsed tagajärjed, sealhulgas tohutu võlasõltuvus;

15. rõhutab, kui oluline on strateegia „Global Gateway“ ainulaadne 360-kraadine lähenemisviis, mis täiendab investeeringuid, toetades õigusriigi tugevdamist partnerriikides, sealhulgas kohtusüsteemi sõltumatust ja korruptsioonivastaseid meetmeid, samuti vastutustundlikke ja demokraatlikke institutsioone, tagades seeläbi, et ELi rahastatavatel projektidel on tõeline mõju ning need on kooskõlas ELi põhiväärtuste ja kestliku arengu eesmärkidega ning soodsa regulatiivse keskkonna loomisega kooskõlas rahvusvaheliste standardite ning keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisraamistikega;

16. rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ tulemuslikkus sõltub sellest, kas see vastab partnerriikide tegelikele prioriteetidele; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles tagama, et strateegia „Global Gateway“ algatused oleksid võimalikult kaasavad ja vastutustundlikud, kavandatud koos kohalike sidusrühmadega ning kooskõlas partnerriikide riiklike ja piirkondlike arengustrateegiatega kooskõlas riigi isevastutuse põhimõttega; rõhutab vajadust ühendada valdkonnapoliitika dialoog, investeeringud, arengukoostöö ja diplomaatiline tegevus, et tagada strateegiline sidusus ja pikaajaline mõju;

17. kutsub komisjoni üles kavandama Global Gateway projekte, et tagada tugev vastastikune täiendavus ja kooskõla algatustega, millega edendatakse reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda ja mitmepoolsust, pidades silmas blokkide moodustumist ja kasvavaid pingeid;

18. nõuab tihedamat koordineerimist sarnaselt meelestatud partneritega, kes on valmis eespool nimetatud põhimõtteid järgima ning püüavad oma suhteid mitmekesistada ja tegeleda arenguvajadustega, minnes kaugemale tehingupõhistest lepingutest, unustamata samas ELi strateegilisi huvisid, sealhulgas neid, mida ta kaitseb G7s, G20s ja ÜROs, et maksimeerida kollektiivset mõju ning tagada konkurentsivõimelises geopoliitilises keskkonnas sidusad standardid, rahastamine ja projektide rakendamine;

19. väljendab muret teadete pärast, et mitut strateegia „Global Gateway“ projekti viivad ellu Hiina ettevõtted, millega rikutakse otseselt algatuse eesmärki pakkuda alternatiivi algatusele „Üks vöönd, üks tee“ ja luua partnerriikides tõelist riiklikku väärtust; nõuab seetõttu kõigi strateegiaga „Global Gateway“ seotud Hiina äriühingute osaluse viivitamatut uurimist;

20. tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 208 lõikes 1 sätestatud poliitikavaldkondade arengusidususe aluspõhimõtte kohaselt on EL ja selle liikmesriigid kohustatud võtma arengukoostöö eesmärke arvesse kõigis poliitikavaldkondades, mis mõjutavad tõenäoliselt arengumaid;

21. nõuab Global Gateway ning ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika ja kestliku arengu eesmärkide tulemuslikumat kooskõlastamist; nõuab, et EL kasutaks rohkem ära oma normatiivset tugevust, integreerides demokraatia, õigusriigi, inimõigused ja kestliku arengu nurgakividena kõikidesse Global Gateway projektidesse ning tagades samal ajal täiendavuse;

22. rõhutab, et stabiilsuse ja julgeoleku tugevdamine partnerriikides aitab edendada majanduslikke võimalusi, vastupanuvõimet ja pikaajalist kestlikku arengut, tegeledes seeläbi ebaseadusliku rände algpõhjustega;

23. rõhutab, et poliitikavaldkondade kestliku arengu sidususe tegevuskava integreerimine ELi strateegiasse „Global Gateway“ on oluline ühise kestliku ja geomajandusliku arengu lähenemisviisi jaoks;

24. nõuab, et prioriteediks seataks investeeringud energiasse, kriitilise tähtsusega toormetesse ja rohepöördesse, et vähendada ELi sõltuvust välismaistest konkurentidest, sealhulgas taastuvenergiavõrkudesse, saastevaba vesiniku koridoridesse ja kestlikku transporti, tugevdades seeläbi nii ülemaailmset kestlikku arengut kui ka ELi energiasõltumatust; nõuab lisaks suuremat digitaalset suveräänsust ja usaldusväärset ühendatust, edendades samal ajal demokraatlikke digistandardeid ülemaailmsel tasandil;

25. rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ investeeringud peavad olema kooskõlas olemasolevate ELi hoolsuskohustuse protsessidega ning olema avatud ja kasulikud kohalikele ja piirkondlikele turuosalistele ja kodanikuühiskonnale ning aitama kõrvaldada taristu- ja ebavõrdsuse lünki, sealhulgas neid, mis on seotud digitaalse ja energiaostuvõimetusega, eelkõige maapiirkondades ja äärealadel, tagades, et kohalikud kogukonnad ja tootjariigid tunnetavad taastuvenergia ja maavarade tootmisega seotud eeliseid, nagu tulu ja töökohad; nõuab, et partnerriigid teeksid need lüngad kindlaks kohalike ettevõtete, kogukondade ja kodanikuühiskonna esindajatega konsulteerides; rõhutab, et nende projektidega peab kaasnema kohalik väärtusloome ja austus üldise ligipääsetavuse ja kõigile inimestele sobiva disaini põhimõtete vastu, mis tagab, et taristu ei tekita uusi takistusi ja edendab puuetega inimeste täielikku kaasatust kõige vähem kaitstud keskkondades;

26. rõhutab, et Global Gateway energiaprojektid tuleks kavandada piisava paindlikkusega, et reageerida partnerriikide muutuvatele tehnoloogilistele ja turuvajadustele; kutsub komisjoni üles lisama mehhanisme investeeringute korrapäraseks läbivaatamiseks ja vajaduse korral ümberjaotamiseks või kohandamiseks, et tagada projektide asjakohasus, kulutõhusus ja kooskõla partnerriikide muutuvate energiavajadustega;

27. rõhutab, et Global Gateway raames tehtavad investeeringud taastuvenergiasse peavad olema konfliktitundlikud ning põhinema ressursside õiglase ja läbipaistva haldamise põhimõtetel, eriti kui tegu on kriitilise tähtsusega toorainete kaevandamisega; nõuab, et seirataks võimalikku kahjulikku mõju keskkonnale ja inimõigustele ning ebavõrdsuse ja konfliktide süvenemise ohtu, sealhulgas ebakindlates oludes; rõhutab eelkõige, et see puudutab suuri taristuprojekte, nagu hübriidelektrijaamad, vesinikuprojektid, liitiumi kaevandamine, andmekeskused, sadamate laiendamine, lennujaamad ja transpordikoridorid;

28. rõhutab, et kasvav veega kindlustamatus on hakanud kujutama endast suurt ohtu partnerriikide majanduskasvu väljavaadetele; soovitab, et Global Gateway hõlmaks veeprojekte ja -poliitikat; tunnistab, et kestlik majandusareng sõltub ka heas seisundis veekogudest, ning nõuab nn sinise mõõtme süstemaatilist integreerimist Global Gateway investeeringutesse, mis on aluseks veega kindlustatusele, kliimamuutustele vastupanuvõimele ja pikaajalisele sotsiaal-majanduslikule arengule;

29. rõhutab strateegia „Global Gateway“ potentsiaali kliimamuutuste leevendamiseks tehtavate jõupingutuste vallas, tehes investeeringuid, mis võivad aidata kaasa kvaliteetsete süsiniku arvestusühikute loomisele partnerriikides, andes vastastikku kasulikke tulemusi;

30. nõuab selgitust selle kohta, mil määral jätkab Global Gateway täielikku osalemist ülemaailmses taristu- ja investeerimispartnerluses kui G7 ühises kohustuses toetada avaliku ja erasektori investeeringuid kestlikku, kaasavasse, vastupidavasse ja kvaliteetsesse taristusse;

31. nõuab tihedamat koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, et luua kindel usaldusväärse ühenduvuse võrgustik, eelkõige, kuid mitte ainult, selliste partneritega nagu Ühendkuningriik, Kanada, Jaapan, Austraalia, Uus-Meremaa, Korea Vabariik, India ja Taiwan;

32. rõhutab vajadust jätkuva koostöö ja koordineerimise järele ÜRO ja selle asutustega, mis võib parandada ELi ülemaailmset kohalolekut ja seda, kuidas seda välismaal tajutakse; kutsub seetõttu komisjoni koos liikmesriikidega Euroopa tiimi kaudu ja kõiki Global Gateway partnereid üles tuginema ÜRO kohalikele teadmistele, tehnilisele oskusteabele ja rollile soodsa keskkonna loomisel, kohaliku isevastutuse tagamisel, kaasava ja kestliku arengu edendamisel ja partnerriikide toetamisel vastupidavate tervishoiu-, haridus- ja sotsiaalkaitsesüsteemide loomisel;

Arengukoostöö

33. rõhutab, et EL ja selle liikmesriigid on endiselt maailma suurimad ametliku arenguabi andjad; rõhutab, et ELil on suur majanduslik väärtus, mis seisneb tema võimes pakkuda juurdepääsu atraktiivsele

siseturule, olles samal ajal võimeline mõistma ja austama kohalikke olusid ning reageerima inimarengu, keskkonnakaitse ja kohalike inimväärsete töökohtade loomise vajadustele;

34. rõhutab Global Gateway potentsiaali mõjusa vahendina, millega kaasata ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks vajalikud vahendid ning reageerida paljude partnerriikide huvile erainvesteeringute ja kohalike väärtusahelate ülemaailmse integreerimise vastu;

35. rõhutab, et ELi arengukoostöö raames tuleb jätkata partnerriikide toetamist olukorras, kus strateegia „Global Gateway“ ei vasta nende vajadustele; rõhutab, et habras ja konfliktidest mõjutatud kontekst nõuab erilist tähelepanu ja kohandatud investeerimisvorme, nagu humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonnas tegutsejate toetused ja kooskõlastatud tegevus, sealhulgas vähim arenenud riikides, mis täiendavad strateegiat „Global Gateway“ või lähevad sellest kaugemale, pöörates erilist tähelepanu kohalike osalejate kaasamisele ja nende mõjuvõimu suurendamisele; nõuab inimkeskse lähenemisviisiga ambitsioonikat strateegiat ebakindlatele olukordadele, et viia ellu rahu kindlustamist humanitaar-, arengu- ja rahutegevuse vahelise seose kaudu; rõhutab sellega seoses, et traditsioonilist ametlikku arenguabi ei tohiks suunata ümber sealt, kus seda kõige rohkem vajatakse, ning et see peab jääma oluliseks vahendiks selliste sektorite toetamisel nagu tervishoid, haridus, kohalik väikepõllumajandus, toiduga kindlustatus, toitumine, vesi, piisav eluase ja sotsiaalkaitse, mis on stabiilse, kaasava ja jõuka ühiskonna eeltingimused, samal ajal kui EL peaks parandama oma seiret tagamaks, et ametlikku arenguabi ei suunata ümber kuritegelikele või korruptiivsetele eesmärkidele; rõhutab, et avaliku ja erasektori partnerlused võivad täiendada, kuid ei tohi asendada inimarengule suunatud ametlikku arenguabi;

36. nõuab Global Gateway projektide kaudu jätkuvat toetust, et tugevdada ülemaailmset valmisolekut terviseohtudeks, investeerides ennetus-, valmisoleku- ja reageerimissuutlikkuse arendamisse ning kestlikesse kohalikesse tootmisvaldkonna ja suutlikkuse suurendamise algatustesse partnerriikides;

37. tunnistab, et märkimisväärne arv Global Gateway partnerriike sõltub suurel määral põllumajandusest kui peamisest sissetuleku-, tööhõive- ja toiduga kindlustatuse allikast; kutsub komisjoni üles tagama, et Global Gateway edasistes strateegilistes läbivaatamistes ja rakendamise hindamistes võetakse arvesse partnerriikide põllumajandussektori konkreetseid vajadusi ja arengupotentsiaali; tunnistab, et inimarengu vallas terviklike ja jätkusuutlike tulemuste saavutamiseks on oluline avaliku sektori kindel rahastamine, mida toetavad rahastajate püsivad kohustused; kinnitab, et erainvesteeringutel ja uuenduslikul rahastamisel võib olla lisaks tugevale avaliku sektori rahastamisele oluline täiendav roll, kuid need ei saa seda asendada;

38. rõhutab, et 360 kraadi lähenemisviis tähendab ka hariduse ja koolituse, võrdõiguslikkuse ja kaasamise arendamise toetamist, eelkõige seoses noorte ja soolise võrdõiguslikkusega; märgib, et see nõuab ulatuslikku poliitilist sekkumist ja suutlikkuse suurendamist; rõhutab, et selle lähenemisviisi abil saab EL luua Euroopa ettevõtjatele, eriti võrreldes teiste välisinvestoritega, võrdsed tingimused, järgides samal ajal kohaliku sisendi nõudeid, toetada partnerriikide arenguvajadusi ja suurendada Euroopa tiimi nähtavust;

39. rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ projektides tuleb integreerida laste õigused ELi aluspõhimõtete hulka, tagades kaitse ärakasutamise ja lapstööjõu kasutamise eest, ning luua programmid, millega parandatakse juurdepääsu haridusele, tervishoiule ja sotsiaalkaitsele; nõuab ühiseid jõupingutusi investeerimiskliima parandamiseks partnerriikides kohalikul ja riiklikul tasandil, sealhulgas suutlikkuse suurendamist seoses reformidega sellistes valdkondades nagu investeeringute hõlbustamine, riigihanked, konkurentsipoliitika ja üldine ettevõtluskeskkond, ning tugevate raamatupidamissüsteemide toetamist; rõhutab, et stabiilse majandustaristu ja usaldusväärse toimiva riigi ülesehitamine ning kohalike tootmisvõimsuste suurendamine on olulised tegurid vaesuse kaotamiseks pikemas perspektiivis; tuletab meelde, et kohalikud ettevõtted seisavad sageli silmitsi rahaliste ja likviidsusprobleemidega, mis on tingitud vahetuskursi ebastabiilsusest ja nende valuutade piiratud konverteeritavusest, mis võib piirata nende osalemist rahvusvahelistes projektides ja kahjustada nende finantsstabiilsust;

40. rõhutab akadeemilise ja teaduskoostöö tähtsust Global Gateway digitaalse ja innovatsiooni tegevuskava tugisambana; kutsub komisjoni üles võimendama programme „Euroopa horisont“, „Erasmus+“ ja ülemaailmseid vahetusprogramme koostoimes Global Gateway projektidega, et võimaldada andekatel üliõpilastel õppida Euroopas ja suurendada kohalikke eksperditeadmisi partnerriikides ning edendada teaduskoostööd, teadmiste vahetamist ja digioskuste arendamist; rõhutab, et selline lähenemisviis tugevdaks haridus- ja teadussuutlikkust kogu maailmas ning tagaks, et ühendatusse tehtavate investeeringutega kaasneks inimkapitali arendamine ja tehnosiire;

41. nõuab, et EL kasutaks oma poliitilist ja majanduslikku mõjukust, et edendada ülemaailmset õigluse ja pikaajalise kestlikkuse tegevuskava; rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ investeeringud peavad aitama vähendada ebavõrdsust, toetama inimarengut ning edendama kaasavaid ja õiglasi süsteeme, mis hõlmavad kõige vaesemat 40 % elanikkonnast ja kõige suuremas tõrjutuse ohus olevaid inimesi, sealhulgas puuetega inimesi, naisi, tütarlapsi ja ümberasustatud elanikkonda, ning jõuavad nendeni; rõhutab, et arengukoostöö peaks tugevdama partnerriikide finantssüsteeme;

rõhutab, et sellised jõupingutused peaksid põhinema Global Gateway 360-kraadilisel lähenemisviisil ja neid tuleks seirata;

42. on veendunud, et investeeringud peaksid edendama inimväärseid, kättesaadavaid ja kestlikke töökohti, pöörates erilist tähelepanu vähekaitstud rühmade kaasamisele tööturule; rõhutab lisaks, et investeeringuid tuleks toetada kutseõppe ja -oskuste, teadmus- ja tehnosiirde kaudu koos asjaomaste kohalike haridusasutuste ja koolituskeskustega ning õpetajakoolituse, alusõppe, juurdepääsetava taristu ja kohandatud õppematerjalide kaudu, tagades samal ajal, et programmid on kooskõlas iga partnerriigi sotsiaal-majandusliku kontekstiga ja tugevdavad riigi tootmisstruktuuri;

43. märgib, et paljudel partneritel puuduvad rahalised vahendid suuremahuliste taristuprojektide jaoks; rõhutab seoses sellega, et strateegias „Global Gateway“ pööratakse suurt tähelepanu taristu arendamisele ja suutlikkuse suurendamisele, et kiirendada kestlikku majanduskasvu ja piirkondlikku integratsiooni ning ELiga ühendatuse tagamist; märgib, et strateegia „Global Gateway“ juhtprojektides aastateks 2023, 2024 ja 2025 on pööratud erilist tähelepanu taristule, kusjuures alla 10 % neist on suunatud haridusele ja teadusuuringutele ning veidi üle 10 % tervishoiusektorile; rõhutab, et suuremad investeeringud tervishoidu, haridusse ja teadusuuringutesse võivad tuua suuremat majanduslikku ja sotsiaalset kasu kui investeeringud taristusse;

44. juhib tähelepanu sellele, et paljud arenguriigid, eriti Sahara-taguses Aafrikas, seisavad silmitsi suure valitsemissektori võlaga, mis pärsib nende suutlikkust investeerida ning osutada sotsiaalseid ja põhiteenuseid; märgib, et Hiina on paljude arengumaade suurim kahepoolne võlausaldaja ning tema laenuandmistavad on aidanud kaasa võlataseme tõusule; märgib, et Global Gateway projekte esineb mitmes suure võlakoormusega vaeses riigis; rõhutab, et Global Gateway projektid ei tohiks võlakoormust süvendada ega tekitada uusi võlalõkse; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid vähendaksid ja leevendaksid arenguriikide, eelkõige maailma lõunapoolsete riikide võlakoormust, toetades ülemaailmset võlakergendust ja võla restruktureerimist, võttes arvesse ÜRO kaubandus- ja arengukonverentsi põhimõtteid vastutustundliku riigilaenude andmise ja võtmise kohta ning OECD võla jätkusuutlikkuse põhimõtteid; märgib, et praegune krediidireitingusüsteem toob maailma põhjapoolsetele riikidele ebaproportsionaalselt suurt kasu võrreldes maailma lõunapoolsete riikidega; kutsub komisjoni üles selliseid suuremaid tajutavaid riske ja laenukasutuse kulutusi arvesse võtma; nõuab, et Global Gateway peaks pakkuma õiglase ülemineku ja investeeringute vahetustehinguid ning vahetustehinguid „võlg looduse heaks“ või „võlg kliima heaks“; märgib, et strateegia „Global Gateway“ rohepöörde projekte tuleks võtta arvesse Pariisi kokkuleppe artikli 6 lõike 4 alusel nende panuse eest kvaliteetsetesse rahvusvahelistesse ühikutesse;

45. rõhutab, et juurdepääs rahastamisele on paljude arenguriikide jaoks endiselt peamine probleem; väljendab heameelt algatuste üle, mille eesmärk on toetada arenguriike rahastamisele juurdepääsu takistuste ületamisel; tunnistab toetuste tähtsust muude rahastamisvormide kasutuselevõtul;

46. nõuab tungivalt, et komisjon looks vajalikud mehhanismid tagamaks, et kõik Global Gateway projektides osalevad partnerid järgivad täielikult ELi õigusakte ja asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid altkäemaksuvastase võitluse, korruptsioonivastase võitluse ja finantsalase usaldusväärsuse valdkonnas, sealhulgas usaldusväärsuse kontrolle, riskihindamis- ja juhtimisvahendeid ning seiresüsteeme, et ennetada, avastada ja käsitleda korruptsiooni, ebaseaduslikke rahavooge ja muid ebaeetilise käitumise vorme;

47. rõhutab vajadust konsulteerida enne projektide käivitamist strateegia „Global Gateway” juhtimise raames varakult, kaasavalt ja asjakohaselt partnerriikidega, et tagada arengu tõhususe põhimõtete, sealhulgas kohaliku isevastutuse järgimine;

48. kutsub komisjoni üles võtma vajalikke meetmeid, et hõlbustada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd), sealhulgas ühistute ja sotsiaalsete ettevõtete osalemist strateegias „Global Gateway“, sealhulgas luues ühtlustatud protsessid ja sihtotstarbelised finantsaknad, sihipärase teavitustegevuse, lihtsustatud juurdepääsu hangetele ja toetusmehhanismid, et suurendada nende rahvusvahelist konkurentsivõimet; rõhutab VKEde tähtsust kohalike töökohtade loomisel, kohaliku isevastutuse ja lisaväärtuse loomisel ning nõuab, et võetaks nõuetekohaselt arvesse nende eripära, näiteks seoses elluviidavate projektide suuruse ja rahalise mahuga ning aruandluskohustuste täitmise suutlikkusega; rõhutab, et lisaks partnerriikide VKEdele on Euroopa VKEd Global Gateway olulised rakenduspartnerid; rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ peaks tooma vastastikust kasu, luues ELis kestlikke väärtusahelaid, innovatsiooni ja kvaliteetseid töökohti;

49. palub komisjonil kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tulemuslikumalt ja varasemas etapis projektide kavandamisse, otsuste tegemisse ja rahastamisse; rõhutab nende topeltrolli rakenduspartnerite ja toetusesaajatena; tuletab meelde, et paljud projektide rakendamisega seotud otsused tehakse piirkondlikul tasandil, kus kodanike huve ja vajadusi tuleks hoolikalt arvesse võtta;

Juhtimine

50. soovitab Global Gateway juhtimisstruktuuri läbi vaadata ja nõuab Euroopa Parlamendi sisulisemat kaasamist liikmesriikidega võrdsetel alustel;

51. peab kahetsusväärseks, et Global Gateway nõukogu on hoolimata kavandatud iga-aastastest kohtumistest seni kokku tulnud vaid kaks korda, 2022. aasta detsembris ja 2025. aasta oktoobris, kui

võimalused tulevaste meetmete ja projektide põhjalikuks analüüsimiseks, arutamiseks ja koordineerimiseks olid piiratud; kutsub komisjoni üles tagama kõrgetasemelise osalemise;

52. märgib, et nõukogu peaks toimima nii, et see täiendaks tulevast „Globaalse Euroopa“ investeerimisnõukogu, ning palub komisjonil selgitada ja piiritleda nende vastavaid volitusi;

53. palub, et juhtprojektide valimise meetod põhineks objektiivsetel ja kvalitatiivsetel kriteeriumidel, vältides samal ajal projektide kahjulikku üleküllust, maksimeerides üldist mõju ja tagades mõõdetava edu; nõuab, et komisjon selgitaks Global Gateway juhtprojektide lisaväärtust võrreldes muude kui juhtprojektidega;

54. soovitab kavandada juhtprojektid ökosüsteemidena, kus partnerriikide ja ELi ettevõtted saavad tulemuslikult tegutseda ja areneda; nõuab tungivalt, et juhtprojektides edendataks nn Euroopa sisu, kaasataks varakult partnerriike ja osutataks selgelt selliste projektide eelistele partnerriikides; julgustab kõiki sidusrühmi võtma omaks pikaajalise koostöö, kuna investeeringud, eelkõige taristusse, energeetikasse ja kaevandamisse, sõltuvad suurel määral pikaajalisest kaasatusest ja planeerimiskindlusest;

55. kutsub Global Gateway nõukogu üles kaaluma sidusrühmade aruandeid ja tuginema süstemaatiliselt statistilistele tõenditele, mida jagatakse õigeaegselt ja kasutajasõbralikul viisil liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga, et suunata poliitilist juhtimist, parandada koordineerimist ja vajaduse korral kohandada tulevast programmitööd;

56. teeb ettepaneku, et Global Gateway nõukogust saaks keskne operatiivorgan strateegia „Global Gateway“ rakendamisel, eriti juhtprojektide kriteeriumide kindlaksmääramisel, juhtprojektide valimisel ning neile piisavate raamtingimuste pakkumisel ja nende rahastamisel; palub, et muudes kontekstides strateegilisteks peetavad projektid ja partnerlused viidaks kooskõlla strateegia „Global Gateway“ juhtprojektidega; rõhutab, et nõukogu koosseisu tuleb muuta nii, et see hõlmaks pädevaid osalejaid operatiivtasandil, ning et selle koosolekute sagedust tuleb suurendada ja nende päevakord peab olema suunatud otsuste tegemisele; soovitab, et nõuandvad organid läbiksid sama protsessi;

57. on seisukohal, et Global Gateway lähenemisviis tuleks muuta ülalt-alla lähenemisviisist nõudlusel põhinevaks lähenemisviisiks; tuletab meelde, et strateegia „Global Gateway“ keskmes on tugevam Euroopa erasektori osalus; soovitab seetõttu tagada Euroopa erasektori esindajate korrapärase ja läbipaistva osalemise Global Gateway kujundamises ja edasiarendamises; tuletab samuti meelde, et Global Gateway algatus peaks põhinema partnerlusel, arvestades ja kohandudes riiklike ja kohalike arengukavadega; nõuab tungivalt, et nõukogu koosolekutele kutsutaks vastavalt vajadusele ELi

delegatsioonid ja partnerriikide esindajad, sealhulgas kohalike omavalitsuste, kodanikuühiskonna ja ettevõtjate esindajad;

58. rõhutab ELi delegatsioonide olulist rolli tegevuse kohalike sidusrühmadega kooskõlastamisel, võimalike investeerimisvõimaluste kindlakstegemisel, põhjalike teadmiste kogumisel ELi konkurentide ja olemasolevate puudujääkide kohta ning kohalike partnerite toetamisel selles, et viia nende projektitaotlused kooskõlla kohalike ja ELi prioriteetidega, ning nõuab seetõttu, et ELi delegatsioonidele eraldataks nende ülesannete täitmiseks piisavad inim-, finants- ja tehnilised ressursid, sealhulgas sihipäraste koolitusprogrammide kaudu; väljendab kindlat vastuseisu mis tahes kavatsusele vähendada partnerriikides asuvate ELi delegatsioonide töötajate arvu;

59. kutsub komisjoni ja kõiki asjaomaseid sidusrühmi üles tagama sisulise konsulteerimise Global Gateway kodanikuühiskonna ja kohalike omavalitsuste nõuandeplatvormiga, samuti kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide, tõrjutud rühmade ja ametiühingutega, naisorganisatsioonidega ja puuetega inimeste organisatsioonidega, samuti kohalike VKEde ja põlisrahvastega, ning kindlustama nende osalemise, luues tingimused selleks, et need osalejad saaksid lisaks nn kummitempli pakkumisele täita oma demokraatlikku ja partnerlusrolli, sealhulgas tagades nende kohtumiste tulemuste asjakohased ajakavad, sageduse ja järelmeetmed; märgib, et nõuandeplatvormil peaks olema strateegia „Global Gateway“ juhtimisel täiendav roll ning see peaks aitama sisuliselt kaasa projektide valimisele, kavandamisele ja rakendamisele, parandades seeläbi strateegia „Global Gateway“ projektide legitiimsust ja kohalikku heakskiitu;

60. rõhutab vajadust sagedasemate ja operatiivsemate konsultatsioonide järele ettevõtlusalase nõuanderühmaga, sealhulgas maailma lõunapoolsete riikide ettevõtjate esindajatega, eesmärgiga teha otsuseid ja saavutada konkreetseid tulemusi; nõuab, et tuleb tegeleda võimalike huvide konfliktidega, sealhulgas finantsläbipaistvuse nõuete kaudu; teeb ettepaneku, et ettevõtlusalase nõuanderühma liikmed teataksid oma osalemisest Global Gateway projektides; rõhutab, kui oluline on kaasata Euroopa ja kohalikud VKEd ettevõtlusalasesse nõuanderühma;

61. tuletab meelde Euroopa Parlamendi olulist rolli ELi majandus-, kliima-, digi-, kaubandus- ja konkurentsivõimepoliitika kujundamisel; rõhutab, et strateegia „Global Gateway“ praegune juhtimine ei ole veel võimaldanud Euroopa Parlamendil täita oma kontrollikohustusi ega aidata kaasa parlamentaarsele diplomaatiale;

62. on veendunud, et Euroopa Parlamendi kui ELi ainsa otse demokraatlikult valitud institutsiooni suurem kaasamine on oluline, et tagada Global Gateway demokraatlik legitiimsus, läbipaistvus ja poliitika sidusus ning suurendada selle nähtavust; rõhutab Euroopa

Parlamendi üliolulist kontrolli- ja strateegilise juhtimise rolli, sealhulgas tõhustatud parlamentaarset järelevalvet projektide kindlaksmääramise, valimise ja rakendamise üle ning tulemuste ja mõju süstemaatilist hindamist; rõhutab, et Euroopa Parlamendil peab olema keskne roll selle tagamisel, et strateegia „Global Gateway“ investeeringute puhul kasutataks ressursse tulemuslikult ning et need oleksid täielikult kooskõlas ELi väärtuste, arengueesmärkide ja kestlikkusstandarditega;

63. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendile korrapäraselt eduaruandeid strateegia „Global Gateway“ projektide rakendamise kohta ning kindlustama strateegia „Global Gateway“ rakendamise korrapärase ja struktureeritud strateegilise läbivaatamise Euroopa Parlamendi pädevate komisjonide poolt, tagamaks, et selle eesmärgid, prioriteedid ja geograafiline fookus on jätkuvalt asjakohased, sidusad ja kooskõlas liidu välistegevuse eesmärkide, arenguprioriteetide ja muutuva geopoliitilise kontekstiga;

64. rõhutab lisaks, et kui liikmesriigid strateegia „Global Gateway“ üha enam omaks võtavad, on oluline ühtlustada Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide vahelist kontrolli- ja järelevalvekoostööd, et kajastada Euroopa tiimi lähenemisviisi; kohustub tagama piisava konsulteerimise, osalemise ja esindatuse, sealhulgas tulevikus ka operatiivsemalt tegutseva Global Gateway nõukogu; nõuab partnerriikide parlamentide kaasamist, sealhulgas korrapärase teabevahetuse ja olemasolevate mitmepoolsete assambleede kaudu;

65. võtab teadmiseks hiljuti loodud Global Gateway investeerimiskeskuse ja väljendab heameelt projektitaotluste kavandatud ühtlustamise üle; rõhutab, et taotlusprotsess ja koordineerimine Euroopa tiimiga riiklikul tasandil peab olema läbipaistev; märgib siiski murega, et partnerriigid, eelkõige kodanikuühiskond, ei ole selles piisavalt esindatud; rõhutab, et paremat teavet strateegia „Global Gateway“ võimaluste kohta on vaja ka Euroopa ettevõtete, eelkõige VKEde jaoks, ning nõuab tungivalt, et investeerimiskeskust rakendataks viisil, mis hõlbustab VKEde juurdepääsu; nõuab lisaks selget, avalikku, ajakohast ja kergesti kättesaadavat teavet kõigi kavandatud, käimasolevate ja lõpuleviidud hangete ja projektide ning rahastamisvõimaluste kohta, pöörates erilist tähelepanu väiksemate liikmesriikide VKEdele ja ettevõtjatele, kellel sageli puuduvad partnerriikides alalised esindused ja kellel on väiksema tõenäosusega kasutada avaliku halduse vahendeid erasektori investeeringute võimaluste loomiseks; soovitab luua võimalike äripartnerite ja ostjate jaoks partnerite leidmise platvormi;

66. juhib tähelepanu sellele, et projektid peavad olema majanduslikult elujõulised või toetama avalike hüvede pakkumist ning et Global Gateway projektide elujõulisus sõltub sidusast õigusraamistikust ja poliitikast, mis hõlmab kaubanduslepinguid, maksupoliitikat, väljaostulepinguid, heitkogustega kauplemise süsteeme ja süsiniku piirimeetmeid; kutsub komisjoni üles viima algatuse „Global

Gateway“ paremini kooskõlla oma sisepoliitilise tegevuskava ja selliste algatustega nagu konkurentsivõime tegevuskava, Euroopa roheline kokkulepe ja Euroopa digikümnend;

67. soovitab komisjonil seada projektide valimisel esikohale need, millel on märkimisväärne strateegiline tähtsus;

68. rõhutab piiriüleste Global Gateway projektide tähtsust kaubanduse ja arengu tugevdamisel peamiste partneritega ning sügavama piirkondliku majandusintegratsiooni toetamisel partnerriikides; rõhutab, et taristu arendamine peaks võimaluse korral aitama kaasa piirkonnasisesele kaubandusintegratsioonile, eelkõige lõunanaabruse, Aafrika, Ladina-Ameerika ja Kagu-Aasia riikide seas; rõhutab Aafrika mandri vabakaubanduspiirkonna strateegilist tähtsust piirkondliku killustatuse vähendamisel ning nõuab, et strateegia „Global Gateway“ aitaks sihipäraselt kaasa selle rakendamist aeglustanud konkreetsete takistuste ja kitsaskohtade kõrvaldamisele; rõhutab, kui oluline on toetada piirkonnasiseste väärtusahelate ja piirkondliku ühendatuse järkjärgulist arendamist, sealhulgas dialoogi ja tehnilise abi kaudu, mille eesmärk on vähendada regulatiivseid probleeme ja mittetariifseid tõkkeid;

69. rõhutab selliste puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeerimispartnerluste strateegilist väärtust, mis järgivad kaubandus- ja programmipõhist loogikat ja täiendavad strateegia „Global Gateway“ projektipõhist lähenemisviisi, võimaldades samal ajal paremat piirkondlikku integratsiooni ja aidates kaasa üleilmsele eesmärgile saavutada kestliku arengu eesmärgid; rõhutab, et oluline on ühendada turulepääs ELi finantseerimis- ja rahastamisvahenditega, nagu instrument „Globaalne Euroopa“ ja strateegia „Global Gateway“; julgustab komisjoni uurima, kuidas Global Gateway kaudu tugevdatud puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerlused saavad aidata vähendada partnerriikide mittetariifseid tõkkeid, sealhulgas sihipäraste erandite tegemise kaudu valitud ELi õigusaktidest või samaväärsuse tunnustamise kaudu; kutsub komisjoni üles edendama ettevõtjate, eelkõige VKEde, ametiühingute, kodanikuühiskonna ja kohalike kogukondade sidusrühmade laialdast kaasamist; rõhutab oma valmisolekut tugevdada parlamentide koostööd, kontrollida nõuetekohaselt käimasolevat rakendamist ja aidata kaasa inimestevahelise partnerluse loomisele, mis on edasise vastastikuse edu alus;

70. nõuab läbipaistvuse, demokraatliku vastutuse ja teabe, tugevate seire- ja hindamismehhanismide ning korrapärase aruandluse märkimisväärset parandamist;

71. nõuab, et mõõdetaks toimivalt strateegia „Global Gateway“ projektide mõju kohalikul tasandil, sealhulgas nende sotsiaalseid, keskkonnaalaseid ja majanduslikke tulemusi, näiteks nende panust vaesuse kaotamisse, ning nende rahalist ja majanduslikku

kestlikkust, kasutades töökohtade loomise, teadmussiirde, sotsiaalse kaasatuse ja soolise võrdõiguslikkusega seotud näitajaid kooskõlas ülemaailmsete sotsiaal- ja inimkapitaliga seotud eesmärkidega, nagu kestliku arengu eesmärgid ja soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava;

72. palub komisjonil lisaks esitada tõendeid strateegia „Global Gateway“ projektide kasu kohta kohalikele äriühingutele, eelkõige VKEdele, kestlikele ja kaasavatele ettevõtetele, nagu ühistud ja sotsiaalsed ettevõtted, kohalikele kogukondadele ja tööjõule partnerriikides; kutsub komisjoni üles seirama ja hindama projektide mõju ning avaldama asjaomaseid tõendeid, tagamaks nii eelnevalt kui ka tagantjärele, et strateegia „Global Gateway“ projektides järgitakse inimõigustealaseid kohustusi ning neil on positiivne mõju kohalikule majandusele ja positiivne järelmõju laiematele ühiskonnarühmadele; võtab teadmiseks mure selle pärast, et välisinvesteeringute teemaliste uuringute ja uurimiste käigus on mõnikord leitud üsna piiratud arvul tõendeid kohaliku kasu kohta, sealhulgas partnerriikide VKEdele ja kogukondadele;

73. kutsub komisjoni üles töötama välja uusi tõenduspõhisel raamistikul põhinevaid vahendeid, et seirata ja hinnata sekkumiste jaotust ja mõju partnerriikides, eelkõige sellistes valdkondades nagu töökohtade kvaliteet ja kvantiteet, kaasav haridus, tervishoid, elatustase, mõju kõige vähem kaitstud rühmadele, ebavõrdsus ja sotsiaalne ühtekuuluvus, kliimamuutustega kohanemine ja keskkonnakaitse ning kohalike ettevõtete, sealhulgas VKEde areng, kuna see aitaks optimeerida ja laiendada praeguste ELi sekkumiste ja partnerluste kohalikku mõju ning toetada tulevaste püsiva mõjuga projektide kavandamist partnerriikides; väljendab heameelt ebavõrdsuse mõõdiku ja jaotusliku mõju hindamise üle, mis on kasulikud vahendid Global Gateway projektide mõju seiramiseks; palub eristada andmeid soo ja vanuse alusel, et jälgida naiste ja tütarlaste kaasatust ja saadavat kasu; rõhutab, et selline empiiriline lähenemisviis suurendab kulutuste läbipaistvust ja tugevdab Euroopa Parlamendi järelevalverolli eelarvepädeva institutsioonina;

74. soovitab seirata Euroopa ja kohalike ettevõtete kaasatuse määra ja edukust; soovitab seirata ka tarne- ja väärtusahelate loomist, innovatsioonist saadavat kasu, vastupanuvõimet ja majanduslikku lisaväärtust nii partnerriikides kui ka ELis;

75. kutsub komisjoni üles avaldama korrapäraselt standarditud, üksikasjalikku ja võrreldavat statistikat strateegia „Global Gateway“ rakendamise kohta, näidates muu hulgas ära ELi ja kolmandate riikide ettevõtjatega sõlmitud hangete ja lepingute osakaalu, igast liikmesriigist kaasatud erainvesteeringute mahu ja valdkondliku jaotuse ning peamised saadud majanduslikud ja sotsiaalsed hüved, ning esitama tõendeid ELi tagatiste, rahastamisvahendite ja segarahastamise võimendava mõju kohta; rõhutab, et sellised andmed on olulised, et hinnata Global Gateway projektides nn

Euroopa sisu tegelikku taset ja tagada kulutõhusus ELi maksumaksjate jaoks; rõhutab lisaks, et selliste läbipaistvusmeetmetega on võimalik hinnata, kas on täidetud väljakuulutatud eesmärk kaasata kestlikesse ja strateegilistesse projektidesse märkimisväärselt erakapitali;

76. kordab, et Global Gateway raames kasutusele võetud investeeringute arvutamiseks on vaja ühtset ja avalikult kättesaadavat metoodikat, sealhulgas selget eristamist ELi eelarve rahastamise, liikmesriikide panuste, erasektori finantsvõimenduse ja olemasolevate projektide ümbermärgistamise vahel; kutsub komisjoni üles avaldama igal aastal auditeeritud andmed;

77. väljendab heameelt Global Gateway kohta esitatud teabe hiljutise parandamise üle komisjoni veebisaitidel, kuid rõhutab vajadust üksikasjalikuma teabe järele Global Gateway projektide, valikukriteeriumide, rahastamisallikate, mõju eelhindamiste, sidusrühmade osalemise, rakenduspartnerite, kohaliku lisaväärtuse ning eeldatavate ja mõõdetud tulemuste kohta, sealhulgas seoses mõjuga kaubandusele ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisel tehtud edusammudega; on veendunud, et läbipaistvus ja toimiv teabevahetus on olulised, et tagada prognoositavus, suurendada partnerriikide usaldust, kindlustada omaksvõtt, anda hoogu ja näidata strateegia „Global Gateway“ lisaväärtust; võtab teadmiseks komisjoni ettepaneku uue jälgimis- ja tulemusraamistiku kohta, mis peaks aitama ühtlustada seiret ja aruandlust, tuginedes peamistele tulemusnäitajatele; juhib tähelepanu sellele, et paljudes partnerriikides on vähene teadlikkus algatusest „Global Gateway“ endiselt selle edu peamine takistus; nõuab seetõttu suuremat nähtavust, tugevamat narratiivi ja sidusat kommunikatsioonistrateegiat;

78. taunib asjaolu, et kaubamärgil „Global Gateway“ puudub endiselt tunnustus ja nähtavus, eriti partnerriikides; nõuab seetõttu hästi rahastatud, selget ja koordineeritud kommunikatsioonistrateegiat, mis hõlmaks mitmekeelset kommunikatsiooni, mis keskendub ELi ja partnerriikide huvidele ja tulemustele kohalike sidusrühmade jaoks kui soodsale Euroopa pakkumisele;

79. nõuab tungivalt, et komisjon parandaks EFSD+ rakendamise läbipaistvust, avaldades üksikasjalikku ja korrapäraselt ajakohastatavat teavet tagatislepingute, allkirjastatud ja väljamakstud investeeringute, rakenduspartnerite ja toetusesaajate kohta, nagu on soovitanud Euroopa Kontrollikoda;

80. nõuab, et strateegia „Global Gateway“ kodifitseeritaks ja integreeritaks instrumendi „Globaalne Euroopa“ määrusesse, mis võetaks vastu enne järgmist mitmeaastast finantsraamistikku aastateks 2028–2034; on arvamusel, et selline parandamine on hädavajalik, et tagada volituste õiguskindlus ja läbipaistvus; rõhutab sellega seoses Euroopa Parlamendi juhtpõhimõtteid, nimelt Global

Gateway nõukogu keskset operatiivrolli projektide määratlemisel ja valimisel, üleminekut komisjoni juhitud lähenemisviisilt alt üles lähenemisviisile, mis keskendub ümberkujundavale kestlikule tegevuskavale vastastikustes huvides, ärisektorite, partnerite ja Euroopa Parlamendi suuremat kaasamist ning suuremat vastutust;

Tulevane rahastamine ja hanked

81. rõhutab, et Global Gateway projektide jaoks riiklikul ja Euroopa tasandil kättesaadavaid rahastamisvahendeid tuleb kohandada, et võtta arvesse strateegilist konteksti, tarneahelast tulenevaid vajadusi, sektori eripära ja konkurentsikeskkonda, ning muuta need vahendite kogumiks, mis võimaldab luua vastastikku kasulikke partnerlusi ja võrdseid konkurentsitingimusi Euroopa ettevõtjatele partnerriikides; rõhutab, et oluline on tagada tasakaal ametliku arenguabi ja ametliku arenguabiga mitteseotud rahastamise vahel; tuletab komisjonile meelde praegust nõuet, et vähemalt 93 % naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ kuludest peab vastama ametliku arenguabi kriteeriumidele;

82. on seisukohal, et teatava arvu juhtprojektide sihtotstarbeks tuleks seada ELi majanduslik vastupanuvõime;

83. rõhutab, et Global Gateway raames rakendatavate projektide fookuses on ELi, partnerriikide ja usaldusväärsete partnerite erasektori kaasamine; rõhutab, et ELi üksused või sarnaselt meelestatud partnerid peavad moodustama märkimisväärse osa kõigist Global Gateway projektides osalevatest konsortsiumidest;

84. rõhutab, et hankepoliitikal, hoolsuskohustuse protsessidel ja pakkumuste kontseptsioonil on tugev mõju Global Gateway projektide edule või ebaõnnestumisele; nõuab keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimiskriteeriumide ning kvaliteedi, innovatsiooni, vastupanuvõime ja Euroopa osaluse ning turvalisuse, usaldusväärsuse, kestlikkuse ja konkurentsivõime kriteeriumide kasutamist; palub komisjonil määratleda „strateegilised hanked“ ja tagada, et hankemenetlused ja projektide valimise kriteeriumid kajastaksid eespool kirjeldatud nõudeid, rõhutades hinna asemel kvaliteedikriteeriume, säilitades läbipaistvuse, edendades ausat konkurentsi ja kulutõhusust ning kaitstes ELi strateegilisi huve ja autonoomiat ning järgides liidu väärtusi; nõuab, et komisjon kaaluks oma riigihangete lähenemisviisi ja reeglite kohandamist, et tagada Euroopa ettevõtjatele võrdsed tingimused;

85. kutsub komisjoni üles rakendama Global Gateway projektides osalevate ettevõtete suhtes selliseid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume, millega tagatakse, et ELi, sarnaselt meelestatud riikide ja partnerriikide ettevõtted säilitavad asjaomastes projektides alati tegevuskontrolli;

86. tunnustab Euroopa Investeerimispanga (EIP) strateegiliste hangete tegevuskava rakendamise eest ning selle eest, et märkimisväärse osa EIP rahastatud projektidest on ELi ettevõtjad juba ellu viinud; palub EIP-l kriitiliselt hinnata oma riskikartlikku lähenemisviisi ja seda muuta;

Kaubanduse ja investeeringute edendamine

87. rõhutab, et Global Gateway raames peaks kaubandus- ja investeerimismõõtmega projektide puhul edendama ja hõlbustama vastastikku kasulikke kaubandus- ja investeerimissuhteid, eelkõige arendades ja avades uusi kaubateid ja ärivõimalusi, sealhulgas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, ning toetades kaubandust võimaldava taristu arendamist ja ajakohastamist, mis on väga oluline suurte kaubanduskulude probleemi leevendamiseks; tunnistab, et üha konkurentsitihedamas ülemaailmses keskkonnas, kus kaubandussõltuvust kasutatakse ulatuslikult relvana ja majandusliku survestamise vahendina, on strateegial „Global Gateway“ oluline roll tarneahelate mitmekesistamise toetamisel, kriitiliste sõltuvuste vähendamisel peamistes sektorites, ELi geopoliitilise positsiooni tugevdamisel ning ELi strateegilise vastupanuvõime, majandusjulgeoleku ja pikaajalise konkurentsivõime suurendamisel, nagu nõudis Mario Draghi oma 9. septembri 2024. aasta aruandes Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta, toetades samal ajal kooskõlas poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõttega partnerriikide arenguprioriteete ja austades nende demokraatlikke otsustusprotsesse;

88. rõhutab, et Global Gateway investeeringute edu sõltub stabiilse ja prognoositava kaubandusraamistiku olemasolust; nõuab, et Global Gateway investeeringud hõlmaksid vajaduse korral kaubanduse lihtsustamise elemente, mille abil tagatakse partnerriikide jaoks tegelik kestlik areng ja parem turulepääs ning ekspordipotentsiaal; nõuab, et tagataks koostoime strateegia „Global Gateway“ algatuste ja ELi kaubanduspoliitika, sealhulgas kaubanduslepingute ning nende kaubanduse ja kestliku arengu peatükkide, üldiste tariifsete soodustuste kava ning muude olemasolevate kaubandusraamistike ja -mehhanismide rakendamisprioriteetide vahel; rõhutab, et sellise koostoime tagamiseks on vaja kontrollida ka strateegia „Global Gateway“ juhtprojekte julgeoleku ja strateegilise riski seisukohast, eelkõige juhul, kui autoritaarsetest riikidest pärit riigi kontrolli all olevad ettevõtted võivad saada kontrolli elutähtsa digi-, mere-, transpordi-, energia- või sidetaristu üle; nõuab, et Global Gateway tegevus toimuks kooskõlas WTO reeglitega ning toetaks võimalikult suures ulatuses partnerriikide kaasamist reeglitel põhinevasse piirkondlikku ja ülemaailmsesse kaubandussüsteemi; kutsub komisjoni üles hindama Global Gateway raames loodud kaubavahetus- ja investeerimisvooge;

89. nõuab, et Global Gateway kaasaks erasektorit otsesemalt kaubanduse ja investeerimise edendamise kaudu, ning tagaks, et

Euroopa ettevõtjad võtavad kohustuse osaleda juhtprojektides partnerriikides;

90. nõuab, et antaks rohkem tehnilist abi, et toetada institutsioonilist suutlikkust ja õigusloome reformi, eelkõige eesmärgiga ühtlustada kaubandusprotsesse ning tugevdada partnerriikide suutlikkust järgida rahvusvahelisi standardeid, sealhulgas sanitaar- ja fütosanitaarstandardeid, tehnilisi standardeid, kestlikkusstandardeid, ning tagada tollivaldkonna digitaliseerimine ja väärtusahela jälgitavus; rõhutab, et Global Gateway peab siiski austama riigisisest õigusruumi ja mitte seadma tingimuseks õigusloome reforme, mis nõrgestavad reguleerivaid asutusi;

91. nõuab, et Global Gateway raames toetataks kaubandust soodustavaid projekte, mille abil on võimalik saavutada sotsiaalselt kaasav ja keskkonnakestlik majanduskasv, integratsioon ja töökohtade loomine ning mille puhul austatakse inimõigusi; rõhutab, et neid projekte, eelkõige transpordikoridoride projekte ei tohi arendada töötingimuste ega töö- ja keskkonnakaitse arvelt; nõuab kinnitusi selle kohta, et projektid suurendavad vastastikust konkurentsivõimet, muu hulgas võimaldades kooskõla kliimaeesmärkidega ja toetades vastavust ELi kaubandusega seotud autonoomsetele kestlikkusmeetmetele, millega võideldakse süsinikuheite ja kahjuliku keskkonnamõju vastu ning edendatakse inimõigusi; on veendunud, et Global Gateway puhul, mille eesmärk on tagada ELi rohepöörde ja majandusjulgeoleku jaoks hädavajalike kriitiliste toormete kestlikud tarned, peaks võtma arvesse kaasava arengu eesmärki ja tagama, et kaubanduspartnerid saavad kasu loodusvarade kaevandamisest kohaliku töötlemise ning oskuste ja oskusteabe edasiandmise kaudu ning loovad lisaväärtust oma kohalike kogukondade jaoks; tuletab meelde, et Global Gateway peaks kooskõlas ELi rohediplomaatia jõupingutustega aitama kaasa energiasüsteemi ümberkujundamisele; nõuab, et Global Gateway projektide rahastamisel tagataks koostalitlusvõime seoses ELi standardite, menetluste läbipaistvusnõuete ning austusega keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisstandardite vastu, sealhulgas pideva seiresüsteemide kasutamise kaudu;

Rahastamisvahendid

92. rõhutab, et EL tegi arengu rahastamise ja tagatispõhiseid investeeringuid ammu enne strateegia „Global Gateway“ käivitamist 2021. aastal, sealhulgas EFSD+ kaudu;

93. kutsub komisjoni üles viima läbi Euroopa Kestliku Arengu Fondi ja Euroopa Kestliku Arengu Fondi+ mõjuhinnangu, mis peaks olema aluseks järgmisele instrumendi „Globaalne Euroopa“ fondile, millega toetatakse järgmises mitmeaastases finantsraamistikus strateegiat „Global Gateway“, mis peab mõõtma ka edusamme ebavõrdsuse vähendamisel ning inimarengu, kaasatuse ja juurdepääsetavuse parandamisel, samuti sotsiaalsete ja keskkonnastandardite

edendamisel; rõhutab, et kõik tulevased rahastamisvahendid peavad põhinema olemasoleva rahastamise usaldusväärsel hindamisel; on arvamusel, et vaja on suuremat läbipaistvust ja toimivamat aruandlust ning paremat riskijuhtimist ja juhtimisstruktuure, sealhulgas eelarve nomenklatuuri üksikasjade osas; on seisukohal, et tuleks kõrvaldada tõkked, mis praegu takistavad Euroopa VKEde laiemat osalemist Global Gateway projektides, tunnistades samal ajal probleeme, mis tulenevad ulatuslikust rahastamisest ja sellest, et peamised erasektori partnerid on hargmaised ettevõtjad;

94. rõhutab kaasava Euroopa tiimi lähenemisviisi olulisust; julgustab komisjoni, EIPd, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanka ning riiklikke arengut rahastavaid asutusi töötama välja ja rakendama strateegia „Global Gateway“ riskide vähendamise vahendeid, et muuta need lihtsamaks ja prognoositavamaks, ning töötama viisil, mis avab aktiivselt juurdepääsu kõigi liikmesriikide ettevõtjatele, sealhulgas neile, kellel ei ole riiklikke arengut rahastavaid asutusi, võimaldades VKEdele proportsionaalseid sisenemisnõudeid ja kohandatud võimalusi, ning töötama strateegia „Global Gateway“ projektide jaoks välja spetsiaalsed poliitilise riski kindlustuse skeemid;

95. rõhutab kaubanduse ja ekspordi edendamise vahendite, sealhulgas ekspordikrediidi agentuuride, tagatiste, kindlustustoodete ja äripartnerluste tähtsust Global Gateway vahendite paketi lahutamatu osana; julgustab komisjoni ja liikmesriike tõhustama ekspordikrediidi agentuuride kasutamise, majandusdiplomaatiaalase tegevuse ja kõrgetasemeliste poliitiliste visiitide koordineerimist Euroopa tiimi lähenemisviisi raames, et hõlbustada Euroopa ettevõtete, eelkõige VKEde kestlikku eksporti ja turule sisenemist partnerriikides; nõuab tugevaid kaitsemeetmeid, et tagada täielik vastavus rahvusvahelistele reeglitele, ELi arengueesmärkidele ning inimõigusi, keskkonda, kliima läbipaistvust ja võla jätkusuutlikkust käsitlevatele ELi standarditele;

96. nõuab, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid kõigi Euroopa ekspordikrediidi agentuuride ja arengut rahastavate asutuste ühist või koordineeritud tegevust hõlmavate toimingute täieliku läbipaistvuse, sealhulgas projektide valikukriteeriumide, toetusesaajate ja mõjuhinnangute avaldamise kaudu;

97. tuletab meelde, et Euroopa Investeerimispanga arendustegevuse haru EIP Global on üks strateegia „Global Gateway“ peamisi elluviijaid ning seetõttu eeldatakse, et ta kohaldab oma projektides kõrgeimaid läbipaistvuse ja aruandekohustuse standardeid; nõuab tungivalt, et komisjon ja rakenduspartnerid avaldaksid sellega seotud teabe õigel ajal ja kättesaadaval viisil; julgustab komisjoni tegema võimalikult palju koostööd EIPga kui ELi pangaga, mis peaks kajastuma järgmises mitmeaastases finantsraamistikus; ergutab Global Gateway projekte rakendavaid arengut rahastavaid asutusi, näiteks EIPd, tegema iga projektiga seotud võlahinnangu avalikult

kättesaadavaks; kordab oma nõudmist, et EIP Global keskenduks abi saavates riikides õiglasele ja kestlikule arengu tegevuskavale;

98. rõhutab vajadust kasutada vajaduse korral rohkem segarahastamist ja soodusvahendeid, et muuta projektid majanduslikult tasuvaks; väljendab heameelt EIP jõupingutuste üle suurendada veelgi tõhusust ja ühtlustada protsesse, sealhulgas kohaldades võimaluse korral vastastikust usaldust spetsiaalsete Euroopa tiimi partneritega;

99. nõuab lisaks, et hinnataks, mil määral saaks EIP abiga kasutada Global Gateway raames ametliku arenguabi vahendeid, et teha selgemalt vahet ELi konkurentsivõime tegevuskaval, mis pärineb muudest allikatest kui ametlik arenguabi, ja ametliku arenguabiga hõlmatud arengukaval; juhib tähelepanu sellele, et uued ja uuenduslikud tehnoloogiad ning VKEd vajavad konkreetseid rahastamisvahendeid ning et kättesaadavad peaksid olema nii toetused kui ka laenud, riskide maandamise vahendid ja võimalik, et ka omakapital;

100. tuletab meelde, et lisaks EIP Globalile peavad ka teised Global Gateway rakendamises osalevad mitmepoolsed arengupangad järgima kõrgeid läbipaistvuse ja aruandekohustuse standardeid; rõhutab, et kõik Global Gateway tegevuses osalevad mitmepoolsed arengupangad peaksid tõendama arengualast täiendavust, vältima tavasid, mis suurendavad partnerriikide võlakoormat, ning viima oma rahastamise kooskõlla õiglaste, kestlike ja kohalikul tasandil kasulike arengutulemustega; kutsub komisjoni üles tagama nende põhimõtete täieliku järgimise;

o
o o

101. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogu eesistujale, nõukogule ja komisjonile.